

ואתני קמיה [ראה רבי חנינא את אבי אחד הבכורים שפדה, שהוא עובר ושב לפניו כדי שיראהו] —

אמר ליה רבי חנינא לאותו אב: כנראה דלא גמרת ויהיבת [לא גמרת בדעתך להקנות לי את חמשת הסלעים] ולכן אתה מצפה שאשיבך —

אם כן, מידעם ביש עבדת [דבר רע עשית] (5) והילכך אין בנך פדוי. (6)

ותמהינן על מה שאמרו לו חכמים לרבי טרפון: וכי הלכה זו של פדיון הבן הוא שקיים רבי טרפון ותו לא [וכי מלבד הלכה זו לא קיים רבי טרפון ולא כלום]!?

אלא כך אמרו חכמים: קיים זה [רבי טרפון] אף הלכה זו של פדיון.

רבי חנינא הכהן היה רגיל ושקיל ומהדר [נוהג היה ליטול פדיון, ואחר כך להחזירו לאב], חזייה לההוא גברא דהוה קא אזיל

פירשו הרמב"ן בהלכותיו, הרא"ש בפסקיו והרשב"א בתשובותיו [ח"א סימן קצ"ח].

ב. בגמרא בבא מציעא ו ב גבי ספק בכור נשאו ונתנו שם בתקפו כהן אם מוציאין מידו, והרמב"ם [בכורות ה ג] פסק שאין מוציאין מידו. והקשה המחנה אפרים [זכיה ומתנה סימן ז]: אי תקפו כהן אין מוציאין מידו, והיינו טעמא משום דחוב הוא שחייב ליתן לכהן, אם כן, תיקשי סוגייתנו: כי לא גמר אבי האב ליתן מה בכך, הלא כל שבאו ליד כהן כבר זכה בהם רבי חנינא, וכי מחזירם אחר כך אינו אלא מתנה שרוצה ליתן, [אין כוונתו להקשות דוקא לפי מה דקיימא לן שאין מוציאין מידו, כי הנידון אם מוציאים או לא הוא משום ספק, אבל משמע, דבודאי אין מוציאין מידו, ואפילו תקפו שלא מדעת האב], ויותר קשה על דברי הרשב"א ז"ל דסבירא ליה דאפילו לא החזירם רבי חנינא אין בנו פדוי, וכי גרע מתקפו כהן דאף על גב דהוי ספק אין מוציאין מידו, כל שכן הכא דהוי ודאי, דאי תפס אין מוציאין מידו, וזכה בהם הכהן! ומכח זה יצא לידון בדבר החדש: עד כאן לא דנו שם בגמרא — ולא כתב הרמב"ם שאין מוציאין מידו — אלא בספק בכור בהמה או בשאר מתנות כהונה, משום שמשעה שהפרישם נעשה ממונא דכהנים ואין לבעלים בהם אלא טובת הנאה וטובת הנאה אינה ממון, והילכך אם

ונטלו כולם, כיון דנתנתו היתה בבת אחת אף דהפדיון נעשה בזה אחר זה בעת הזכיה, מכל מקום שפיר מהני, ומשום דנגמר הפדיון בעת הגמר, דאם לא יתרוצו הראשונים יצטרכו להחזיר כיון דלא נתן להם בעצמו, רק הניח והלך לו.

5. נתבאר על פי רש"י, ופירוש "מידעם" לדעתו היינו "דבר", והפיסוק הוא: "מידעם ביש עבדת". והתוספות צידדו בפירוש אחד לפרש: "לא גמרת ויהבת מידעם". כלומר, לא גמרת בדעתך לתת מאומה. ובפירוש שני פירשו כרש"י.

6. א. רש"י פירש בשני אופנים:

האחד: הילכך אין בנך פדוי אם אחזירם. וכן פירש הרמב"ם בכורים יא ת. ולכאורה איו מובן, איך יתכן שיהיה הדין תלוי למפרע בחזרת הממון של עכשיו. ובביאור הענין יתכן, שאחר הודיע לו רבי חנינא את כל זאת, ממילא עכשיו גומר בדעתו להקנות לו. אלא שלפי זה צריך לומר שהמעות עדיין קיימים, או לפי שיטת הקצות החושן המובאת בהערות לעיל, שחוב הוי גופו ממון. או נפרש, שבהנאת מחילת החוב יכול לפדות, כמובא בהערות לעיל בשם המנחת חינוך שאפשר לפדות בהנאה.

השני: אפילו לא אחזירם אין בנך פדוי. וכן